

No, pa res k slovarju. Po krajši predstavitvi Franca Crevatina, predgovoru Paola Zollija in avtorjevih navodilih za branje sledi najboljše, slovarski del, ki se konča na 266 str. - in to z besedo *zupàn*, ki je prevzeta iz slovenščine. Po razvozlanih kraticah in virih pa imamo še dokaj obsežen, skoraj sto straniobsegajoč obrnjeni slovar, kar je seveda zelo koristno, kajti nemaleokrat nam je potrebna tudi ta smer iskanja. Povsem spotoma: mislim, da bi vse države morale imeti nekakšen zakon, ki bi zahteval od založnikov, da zraven vsake knjige priložijo tudi bolj ali manj urejeno disketo, saj danes tako vsi avtorji oddajo tekste na tem mediju (ni strahu, da potem ne bi mogli prodati knjig, disket enostavno ne bi prodajali posebej).

Ker se že nekaj let ukvarjam z ljudskimi ptičjimi imeni, sem to takoj izpisal iz slovarja. Enako že nekaj let storim z vsakim slovarjem, ki mi pride v roke. In prvič sem bil povsem zadovoljen. V slovarju sem našel imena za okoli sto ptičjih vrst, kar je za splošni slovar več kot dovolj; še več, poleg vseh je bil tudi točen italijanski prevod (strokovno ime), latinska (znanstvena) imena pa sta avtorja (pravzaprav Rocchi) prevzela iz najsodobnejših ornitoloških virov. Vse pohvale.

Nekdo bo rekel, da ornitološki del splošnega slovarja niti ni tako pomemben, da ni nobeno merilo za ocenjevanje slovarja in da zapravljam glede tega preveč prostora. Morda je res tako, ornitonimi niso najpomembnejši del slovarja, vendar obrnimo stvar malo drugače, bolj splošno. Če strokovnjak za določeno področje, pregledovanje gesel, ki ga zanimajo, zasledi v nekem slovarju celo vrsto napak, ali ne bo pomislil nekako takole: "Če je toliko napak na mojem področju, kdo ve, če so podatki za druga področja, ki jih jaz ne poznam, zanesljivi?" In povsem jasno je, da bo celoten slovar imel za vprašljiv in nezanesljiv - in prav bo ravnal. No, v tem primeru ni tako. Slovar je zanesljiv, gesla so lepo in jasno razložena, frazeologija mojstrsko izbrana in povsem nevsiljiva. V slovarju najdemo bolj ali manj vse narečne plasti, pogrešamo le novejšo: npr. poleg besede *butiro* "maslo" bi, po mojem mnenju, bilo treba povedati, da mladi besede ne uporabljajo več, ker so popolnoma prevzeli italijanski ekvivalent *burro* (ki ga seveda izgovarjajo kot *bura*), in da je bilo treba tudi to novo obliko uvrstiti v slovar - moram povedati, da se mnogi jezikoslovci, tudi zelo pomembni, ne strinjajo s takim pristopom, češ da iz knjižnega jezika prevzete besede ne sodijo v narečje. Po mojem mnenju spadajo v narečje vse besede, ki jih narečni govorniki, bodisi mladi ali stari, uporabljajo v vsakdanjem poročanju in, spet po mojem mnenju, ne ravnajo prav tisti, ki skušajo mlajšim govorcem vsiljevati v usta "pravilne" (ali celo "čiste") narečne oblike. Besedoslovec mora popisati in uvrstiti v svoje sezname vse, kar sliši na terenu - seveda je povsem razumljivo, da ga bodo veliko bolj zanimale starejše jezikovne plasti in se bo pri njih malo bolj zadržal, ko bo tolmačil zbrano gradivo, pa tudi povsem razum-

ljivo je, da se bo bolj potrudil priti do starejših besed.

Razna področja so v slovarju povsem dobro predstavljena, od peke kruha do oljarstva, od pomorstva do ladjedelstva itn. Posebej je treba pohvaliti pomorski del, ki je odlično obdelan, kar je zelo pomembno za slovar koprščine, saj je Koper obmorsko mesto in je ladjarstvo, ribištvo, skratka pomorstvo, bistveno vplivalo na njegov razvoj (je tako tudi danes?).

Etimološki del je vreden vseh pohval. Rocchi je delo odlično opravil. Etimologije so jasne in predstavljene tako, da jih lahko vsakdo, ki se količkaj spozna na jezikoslovje, brez težav razume. Nekaj je tudi novih predlogov (npr. za *masedola* "plutovinasti del trnka - cele napravice"). Le eno pripombo imam glede etimologije, a ta velja skoraj za vse etimološke razprave italijanskih jezikoslovcev, ki za etimologije, ki so "splošno veljavne in neoporečne", enostavno ne navajajo virov (pri slovenskih in tudi hrvaških romanistih je navada, da dosledno s kraticami označimo vire, s pomočjo katerih smo podali etimološko razlago), tako da človek, ki ni specialist za etimologijo, pravzaprav ne ve, kaj je priteklo iz avtorjevega peresa, kaj pa je le-ta pobral s tujega zelnika. A ne glede na to, smo dobili prvi narečni znanstveni etimološki slovar.

Poleg slovarja izolske beneščine, ki ga je napisal Antonio Vascotto, imamo sedaj tudi koprski besednjak. Pričakujemo še piranskega; če je kak star Pirančan, ljubitelj domače besede, pripravljen napisati levo stran, se ponujam za "vlogo Rocchija".

Goran Filipi

Dušan Jakomin: NAREČNI SLOVAR SV. ANTONA PRI KOPRU. Škedenjski etnografski muzej, Trst 1995, 156 strani

Vsekakor moramo pozdraviti izid tega slovarja. Če se ne motim, gre za prvi klasični slovar nekega slovenskega istrskega govora. Upajmo, da mu bo kmalu sledil še kakšen.

To ni moj prvi stik s tem slovarjem. Najmanj štirikrat sem ga videl na zaslonu računalnika v kabinetu prof. Franca Crevatina na Visoki šoli za prevajalce v Trstu. Očitno so se F. Crevatin in njegovi sodelavci slavisti s slovarjem nekaj časa ukvarjali. S Crevatinom sva vedno imela druge opravke in se o slovarju nisva preveč pogovarjala. Ko sem dobil knjigo, sem pričakoval, da bo nekeje v Slovarju omenjena tudi njihova vloga, a ni - le dr. Rada Košuta, predavateljica na omenjeni Fakulteti, je podpisana pod, zelo navdihnjeno, spremno besedo. Letej sledi uvodna beseda g. Jakomina, nekaj opomb, zemljevid območja in nato sam slovar.

Župnik Jakomin se je odločil napisati slovar govornice

Sv. Antona pri Kopru, kot sam piše, "zato pač, ker je to govor moje vasi in ga uporabljam že skoraj sedemdeset let in je zato v moji krvi."

Žal ima slovar mnogo pomanjkljivosti. Ni nobenih oznak, niti za besedne vrste, gesla so večkrat brez potrebe podana v množ. obliki (npr. *kam'pa'nele* "večbarvni zvončasti cvetovi pri vzpenjalci, listi podobni fižolovim", ali *ka'mufe* "volani na zavesah"). Gesla za moški in ženski spol sta skupaj (npr. *kame'rjet/a* "natakar/ica"). Razlage so precej okorne, včasih celo nerazumljive: npr. ob geslu *kam'pana* imamo tri sintagme, *na kampano* "na zvon", *kuetla na kampano* "krilo na zvon" in *luč na kampano* "kuhinjska stropna petrolejka posebne oblike", nikjer pa nam avtor ne pove, da *kampana* pomeni "zvon" (čeprav je to očitno iz primerov, je v leksikografiji pravilo, da se vseeno povele gesla, ki jih je nemogoče opisati, razlagamo s primeri); geslo *ka'čjata* je razloženo kot "kratke nogavice" (najbrž ne drži, da gre za množ. obliko) namesto "nogavica nasploh, predvsem kratka"; ko preberemo geslo *kalce'tone* "dokolenke", ne vemo ali je *ana* (= ena) *kalcetona* ali pa *an kalceton*, ali pa *an kalcetone* itd. Takih primerov je ogromno.

Ne glede na pomanjkljivosti bo slovar vseeno koristil slovenskim, pa tudi (zaradi velikega števila istrobeneških izposojenk) italijanskim dialektologom, ki bodo lahko, na žalost, koristno uporabili pravzaprav samo levo stran, samo gesla. Škoda, da avtor, domačin in odličen po-

znavec lastnega idioma, ni dodal frazeologije in se bolj potrudil z razlagami. Tak trud bi se še kako izplačal.

Če bi avtor sodeloval s kakim jezikoslovcem ali vsaj temeljito preučil kak boljši slovar, bi napisal dober in potreben besednjak. Tako pa lahko govorimo predvsem o kulturološki vrednosti Jakominove knjige in pa o pomenu, ki ga bo imela za domačine, ki jim je navsezadnje po avtorjevih besedah tudi namenjena - njih bi znanstveni aparat samo motil, njim tako ni potrebno prebirati razlag, njim je dovolj, ko vidijo geslo, jim je takoj jasen pomen, takoj se spomnijo vseh mogočih zvez in, to je najpomembnejše, spomnijo se lepih ali manj lepih dogodkov iz mladosti ali nekega drugega življenjskega obdobja, dogodkov, ki so povezani z določeno besedo; g. Jakomin jim je vse to omogočil s svojim slovarjem.

Za konec, namesto zaključka, se mi zdi primerno prenesti bralcem revije ANNALES misli dr. Rade Košute iz spremne besede: "Ob ljubi domači besedi bo preprostem bralcu mehko kot detetu v materinem objemu, saj pravi Majda Kohne, da se šele tedaj zaveš klenosti svojega jezika, šele tedaj začutiš, kako močan si z njim, kako ponosen, da pripadaš slovenskemu narodu."

Goran Filipi